

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
Кафедра загально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту

_____ Калашник Н.С.
“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

за спеціальністю: «Правознавство» 6.030401
факультет: юридичний

Київ – 2017 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи права європейського союзу» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 6.030401 «Правознавство» ступеня вищої освіти бакалавр, за денною формою навчання.

Розробник: Сокальська Олена Володимирівна, начальник кафедри загально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри загально-правових дисциплін

Протокол від «___» _____ 2017 року № 1

Начальник кафедри загально-правових дисциплін

_____ О.В. Сокальська

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від «___» _____ 2017 року № _

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Мета: є формування у здобувачів вищої освіти сучасних теоретичних знань, практичних умінь і навичок про основи права Європейського Союзу, систему органів ЄС, опанування основних положень теорії і практики діяльності регіональної міжнародної організації – Європейського Союзу та євроінтеграційних процесів, учасником яких є Україна.

Завдання: набуття теоретичних знань та практичних умінь і навичок щодо принципів функціонування європейських інституцій та органів Європейського Союзу; правових і політичних основ інтеграції та посиленого співробітництва європейських держав; правову регламентацію відносин Європейського Союзу з Україною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен

знати:

- поняття та сутність права Європейського Союзу;
- систему права Європейського Союзу;
- еволюцію права Європейського Союзу у процесі розвитку європейської інтеграції;
- місце Європейського парламенту в системі органів Європейського Союзу та порядок його формування;
- міжнародні організаційно-правові засади та інституційні механізми правового захисту прав людини та основоположних свобод;
- поняття та сутність міжнародної правосуб'єктності Євросоюзу у сфері зовнішніх відносин;
- історію відносин Україна – Європейський Союз та особливості Східного партнерства Європейського Союзу;
- характерні ознаки та особливості міжнародної відповідальності за міжнародні правопорушення;
- правові та організаційні основи співробітництва держав у сфері міжнародної юстиції.

вміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- орієнтуватися в правових актах національного та міжнародного характеру, що регламентують організацію інституцій Європейського Союзу;

- тлумачити і застосовувати закони, міжнародні нормативні правові акти під час практичної діяльності стосовно правоустановчих актів Європейського Союзу;

- юридично правильно кваліфікувати факти, що є основою для виникнення, зміни і припинення відповідних правовідносин;

- здійснювати правову експертизу національних та міжнародних правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки;

- практично застосовувати набуті знання при вирішенні професійних завдань, пов'язаних з європейським законодавством.

Програма навчального курсу «Право Європейського Союзу» відображає сутність права Європейського Союзу (далі – ЄС) як дисципліни, що дає можливість курсантам вивчити його основи, здійснити аналіз інституційного механізму ЄС, правового статусу особи в ЄС та збагатити знання щодо євро інтеграційних процесів, а також зосередити свою увагу на найбільш актуальних для українських умов проблемах: демократизації і трансформації суспільства, правовій соціальній державі, взаємовідносинах громадянина та держави.

Програма складена з врахуванням концепції комплексного вивчення юридичних наук, яка запроваджена в багатьох навчальних закладах країни і передбачає поряд з правом ЄС та деякими іншими дисциплінами, об'єднаними міжнародно-правовим напрямом, викладання базових курсів, які утворюють систему знань з історичних дисциплін, теорії держави та права, правових систем сучасності, конституційного права України, співробітництва у сфері кримінальної юстиції та ін.

Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Право Європейського Союзу: загальнотеоретичні аспекти.

Поняття та сутність права Європейського Союзу. Система права Європейського Союзу. Система норм права Європейського Союзу. Принципи права Європейського Союзу. Предмет права Європейського Союзу. Методи права Європейського Союзу. Суб'єкти права Європейського Союзу. Право Європейського Союзу як наука і навчальна дисципліна.

Тема 2. Статус Європейського Парламенту.

Європейський парламент в системі органів Європейського Союзу. Формування Європейського парламенту. Форма роботи та склад Європейського парламенту. Функціонування Європейського парламенту. Функції та повноваження Європейського парламенту. Законодавчий процес у Європейському парламенті.

Тема 3. Статус Європейської Ради та інших органів. Європейська комісія. Рада ЄС.

Статус Європейської комісії ЄС. Процедура формування та склад Європейської комісії ЄС. Повноваження Європейської комісії ЄС. Склад та порядок формування Ради Європейського Союзу. Повноваження Ради Європейського Союзу. Порядок та способи ухвалення рішень Радою Європейського Союзу. Європейська рада Європейського Союзу. Рішення Європейської Ради та порядок їх реалізації. Рахункова палата Європейського Союзу. Європейський Центральний Банк Європейського Союзу. Суд Європейського Союзу.

Тема 4. Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі.

Правовий статус громадян Європейського Союзу. Характеристика інституту правового статусу людини та громадянина у Європейському Союзі та його джерела. Громадянство Європейського Союзу. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина у Європейському Союзі.

Тема 5. Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі.

Правові засади свободи, безпеки та юстиції Європейського Союзу. Європейський поліцейський офіс (Європол). Правоохоронне співробітництво Європолу. Європейське бюро судової співпраці (Євроюст «Eurojust»).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 1,5	Галузь знань 0304 «Право»	Нормативна	
	Спеціальність 6.030401 «Правознавство»		
Кількість розділів		Рік підготовки:	
		4	
Загальна кількість годин - 54		Семестр:	
		8	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача денної форми навчання - 4	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції:	
		10 годин	
		Семінарські заняття:	
		8 години	
		Практичні заняття:	
		-	
		Самостійна робота:	
		36 годин	
Вид контролю:			
залік			

3. Структура залікового кредиту

№ з/п	Назва тем	Нормативний обсяг годин	В тому числі:				
			Всього годин з викладачем	Лекцій	Семинарських занят	Практичних занять	Самостійна робота
1.	Тема 1. Право Європейського Союзу: загальнотеоретичні аспекти.	10	4	2	2		6
2.	Тема 2. Статус Європейського Парламенту	10	4	2	2		6
3.	Тема 3. Статус Європейської Ради та інших органів. Європейська комісія. Рада ЄС.	10	4	2	2		6
4.	Тема 4. Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі.	12	4	2	2		8
5	Тема 5. Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі.	12	2	2	-		10
Всього годин:		54	18	10	8		36

4. Плани семінарських занять

Тема 1. Право Європейського Союзу: загальнотеоретичні аспекти.

1. Поняття та сутність права Європейського Союзу
2. Система права Європейського Союзу, система норм права Європейського Союзу
3. Предмет, методи та принципи права Європейського Союзу
4. Суб'єкти права Європейського Союзу
5. Право Європейського Союзу як наука і навчальна дисципліна

Тема 2. Статус Європейського Парламенту.

1. Європейський парламент в системі органів Європейського Союзу.
2. Формування Європейського парламенту.
3. Форма роботи та склад Європейського парламенту.
4. Функції та повноваження Європейського парламенту.
5. Законодавчий процес у Європейському парламенті.

Тема 3. Статус Європейської Ради та інших органів. Європейська комісія. Рада ЄС.

1. Європейська рада Європейського Союзу
2. Рішення Європейської Ради та порядок їх реалізації
3. Рахункова палата, Європейський Центральний Банк та Суд Європейського Союзу
4. Статус, процедура формування та склад Європейської комісії ЄС
5. Повноваження Європейської комісії ЄС
6. Склад та порядок формування Ради Європейського Союзу.
7. Повноваження Ради Європейського Союзу, порядок та способи ухвалення рішень.

Тема 4. Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі.

1. Правовий статус громадян Європейського Союзу.
2. Характеристика інституту правового статусу людини та громадянина у Європейському Союзі та його джерела.
3. Громадянство Європейського Союзу.
4. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина у Європейському Союзі.
5. Гарантії прав та свобод людини і громадянина у Європейському Союзі.

Тема 5. Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі.

1. Правові засади свободи, безпеки та юстиції Європейського Союзу
2. Європейський поліцейський офіс (Європол)

3. Правоохоронне співробітництво Європолу
4. Європейське бюро судової співпраці (Євроюст «Eurojust»)

5.1. Завдання для самостійної роботи

1. Передумови європейської інтеграції. Характерні особливості створення Європейських Співтовариств та ЄС.
2. Коротка характеристика Маастрихтського договору про заснування ЄС (1992 р.) та Амстердамського (1997 р.) і Ніццького (2001 р.) договорів.
3. Основні риси Договору про Конституцію для Європи (2004 р.).
4. Договір про Реформи (Лісабонський договір, 2007 р.).
5. Інститути ЄС та їх повноваження.
6. Загальна характеристика Суду ЄС.
7. Загальний суд ЄС.
8. Суд публічної служби ЄС.
9. Судді суду ЄС, їх склад, порядок обрання та повноваження.
10. Генеральні адвокати Суду ЄС та інші учасники процесу.
11. Характеристика права ЄС.
12. Загальні принципи права ЄС.
13. Джерела права ЄС.
14. Вплив права ЄС на правові системи держав-членів ЄС.
15. Пересування осіб у ЄС.
16. Спільна торговельна політика ЄС.
17. Спільна митна політика та митне право ЄС.
18. Етапи створення економічного та валютного союзу.
19. Аграрна політика ЄС.
20. Право інтелектуальної власності ЄС.
21. Загальна характеристика спільної політики щодо захисту прав споживачів.
22. Розв'язання спорів за участю споживачів у ЄС.
23. Захист прав людини в ЄС.
24. Взаємна правова допомога у ЄС.
25. Спільна соціальна політика та розвиток трудового права в ЄС.
26. Організаційно-правові форми співробітництва України з ЄС.
27. Характеристика Євроінтеграційного законодавства України.
28. Загальна характеристика Угоди про партнерство та Співробітництво, підписаної між ЄС та Україною в Люксембурзі 14 червня 1994 р.

5.2. Орієнтовний перелік питань для тестового контролю самостійної роботи

Тема 1. Право Європейського Союзу: загальнотеоретичні аспекти.

1. Вкажіть види постанов, які приймаються в ЄС:
 - A) регламенти, директиви, рішення, висновки;
 - B) закони, директиви, рішення;
 - C) рішення, закони, висновки.
2. Яку кількість держав об'єднає Європейський Союз?
 - A) 15;
 - B) 25;
 - C) 27.
 - D) 28
3. На яких цінностях засновано Європейський Союз?
 - A) плюралізму, позапартійності, лібералізму;
 - B) повазі до людської гідності, свободи, демократії, верховенства права, поваги до прав людини;
 - C) толерантності, рівності жінок і чоловіків, консерватизму, прогресу.
4. Чи є правильним твердження, що основною метою Європейського Союзу є підтримка миру, цінностей та добробуту своїх народів?
 - A) Так
 - B) Ні
5. Коли Європейський Парламент збирається на щорічну сесію?
 - A) Першого вівторка серпня;
 - B) Першого вівторка січня
 - C) Кожного другого вівторка березня.
6. Чи є правильним твердження, що європейському союзу держави-члени надали повноваження для досягнення їхніх спільних цілей?
 - A) Так
 - B) Ні
7. Чи є правильним твердження, що Європейський Союз є правонаступником Європейського Співтовариства?
 - A. Так
 - B. Ні
8. На який строк обирається голова європейської ради?
 - A) 5 років;
 - B) 2,5 роки;
 - C) 4 роки.
9. Який правовий характер мають рекомендації та висновки ЄС?
 - A) не є зобов'язальними;

- В) обов'язкові у повному обсязі;
- С) альтернативні.

Тема 2. Історія становлення та джерела права Європейського Союзу.

1. Шенгенська угода 1997 року встановлювала:
 - А) заходи для підвищення захисту прав і свобод громадян держав-членів Європейського Союзу;
 - В) формування валютного союзу;
 - С) вільне (безвізове) пересування громадян у межах Європейського Союзу.
2. Які держави стали учасниками підписаною 18 квітня 1951 року Паризький договір про створення Європейської співтовариства вугілля?
 - А) Німеччина, СРСР, Польща, Франція;
 - В) Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Франція;
 - С) Італія, Іспанія Португалія, Німеччина, Франція, Бельгія.
3. В якому році набула чинності угода про партнерство і співробітництво між Європейським союзом і Україною?
 - А) 2001 році;
 - В) 2003 році;
 - С) 1998 році
4. Скільки зірок розміщуються на прапорі Європейського Союзу і що вони символізують?
 - А) 12 зірок, які символізують досконалість і єднання народів Європи;
 - В) 15 зірок, які символізують кількість держав засновників Європейського Союзу;
 - С) 10 зірок, які символізують єднання народів Європи.
5. Що є завданням Єрополу?
 - А) Співробітництво з країнами, які не є членами Європейського Союзу в сфері поліцейської діяльності;
 - В) Підготовка кадрів для поліцейських структур країн-членів Європейського Союзу;
 - С) Підтримка та зміцнення поліцейських органів та інших правоохоронних служб держав-членів, їхньої взаємної співпраці щодо запобігання та боротьби проти тяжких злочинів.

Тема 3 Статус Європейського Парламенту.

1. Чи вірним є твердження, що члени Європейського Парламенту обираються на засадах прямого загального виборчого права шляхом вільного таємного голосування?
 - А) Так

В) Ні

2. Вкажіть, які дорадчі органи входять до Європейського Парламенту?:

А) Економічно-соціальний комітет і Комітет регіонів;

В) відсутні;

С) Фінансовий комітет та Комітет регіонів.

3. Чи вірним є твердження, що кількісний склад Європейського Парламенту не може перевищувати сімсот п'ятдесят плюс голова?

А) Так

В) Ні

4. Чи вірним є твердження, що мінімальне представництво депутатів Європейського парламенту складає 6 представників від держав-членів?

А) Так

В) Ні

5. На який строк обираються члени Європейського Парламенту?

А) 5 років;

В) 4 роки;

С) 7 років.

6. Назвіть основний законодавчий орган Європейського Союзу:

А) Європейський Парламент;

В) Рада;

С) Рада Європейського Союзу.

7. Вкажіть види постанов, які приймаються в ЄС:

А) регламенти, директиви, рішення, висновки;

В) закони, директиви, рішення;

С) рішення, закони, висновки.

9. Визначте термін повноважень Голови Європарламенту:

А) два з половиною роки;

В) два роки;

С) один рік.

10. Форма роботи Європейського Парламенту:

А) пленарні засідання;

В) слухання;

С) засідання.

11. Склад Європейської комісії затверджує:

А) європейська Рада;

В) самостійно затверджують;

С) Європейський Парламент.

Тема 4. Статус Європейської Ради та інших органів. Європейська комісія. Рада ЄС.

1. Чи правильним є твердження, що голова Європейської ради не може обіймати національну посаду?

- A) Так
- B) Ні

2. Європейська рада збирається:

- A) один раз на квартал;
- B) два рази на рік;
- C) двічі кожні шість місяців;

3. Вкажіть, кого має право призначити Європейська рада за згодою голови комісії:

- A) Верховного представника Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки;
- B) Генеральних адвокатів Суду;
- C) Верховного представника Союзу з економічних питань;

4. Чи правильним є твердження, що Європейська Рада визначає загальні політичні пріоритети?

- A) Так
- B) Ні

5. Чи правильним є твердження, що Європейська Рада виконує законодавчі функції?

- A) Так
- B) Ні

6. Чи правильним є твердження, що до складу Європейської ради входять голови держав або урядів держав-членів, голова Європейської ради та голова Європейської комісії?

- A) Так
- B) Ні

7. Чи правильним є твердження, що Європейська Рада збирається двічі кожні 6 місяців і її скликає голова Європейської ради?

- A) Так
- B) Ні

8. Чи правильним є твердження, що Європейська комісія виконує бюджет Європейського Союзу та виконує його програми?

- A) Так
- B) Ні

9. Які функції покладені на Європейську комісію?

- A) Законодавча, виконавча, бюджетна;

- В) Координаційна, виконавча, управлінська
 - С) Контрольну, виконавчу, розпорядчу.
10. Який період повноважень Європейської комісії?
- В) 4 роки;
 - С) 3 роки.
11. Головним виконавчим органом Європейського Союзу:
- А) відсутній;
 - В) Європейська Комісія;
 - С) економічно-соціальний комітет.

Тема 5. Правовий статус людини і громадянина в Європейському Союзі.

1. Чи правильним є твердження, що кожен громадянин будь-якої держави-члена ЄС є громадянином Союзу?
- А) Так
 - В) Ні
2. Хартія Європейського Союзу про права людини була проголошена:
- А) 7 грудня 2000 р.
 - В) 8 грудня 2001 р.
 - С) 15 грудня 2003 р.
3. Чи правильним є твердження, що політичні партії сприяють формуванню Європейської політичної свідомості?
- А) Так
 - В) Ні
4. Спільна декларація Європарламенту, Комісії та Ради (дотримання та захист основних прав людини) була прийнята:
- А) 1977р.
 - В) 1987р.
5. Єдиний Європейський Акт був прийнятий:
- А) 1987р.
 - В) 1999р.
 - С) 1977р.

Тема. 6 Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі.

1. До складу ЄС входять:
- А) суд загальної юрисдикції;
 - В) Суд, Суд загальної юрисдикції та спеціалізовані суди;
 - С) спеціалізовані суди.

2. Чи може суд ЄС постановити призупинити застосування акту, що оскаржується?

- A) так;
- B) ні.

3. ЄС має юрисдикцію вносити попередні рішення стосовно:

- A) тлумачення Договорів;
- B) чинності та тлумачення актів установ, органів, служб та агенцій Союзу;
- C) вірно А, Б.

4. Засідання суду ЄС проводять у складі:

- A) палат;
- B) Великої палати;
- C) вірно А, Б.

5. На який термін призначаються судді суду ЄС?

- A) три роки.
- B) вісім років;
- C) шість років.

6. Вкажіть, через який термін відбувається заміна суддів ЄС:

- A) три роки.
- B) два роки;
- C) шість років.

7. Які переваги надає громадянства Європейського Союзу?

- A) вільний рух та проживання в межах території держав-членів;
- B) право обирати і бути обраним на виборах до Європейського парламенту, право на звернення до Європейського Омбудсмена;
- C) правильні є А і В.

8. Чи запроваджено Лісабонським договором про Європейський Союз Поліцейське співробітництво?

- A) Так
- B) Ні

9. Що є завданням Європолу?

- A) Співробітництво з країнами, які не є членами Європейського Союзу в сфері поліцейської діяльності;
- B) Підготовка кадрів для поліцейських структур країн-членів Європейського Союзу;
- C) Підтримка та зміцнення поліцейських органів та інших правоохоронних служб держав-членів, їхньої взаємної співпраці щодо запобігання та боротьби проти тяжких злочинів.

10. В якому році набула чинності угода про партнерство і співробітництво між Європейським Союзом і Україною?

- A) 2001 році;
- B) 2003 році;
- C) 1998 році

6. Індивідуальні завдання

-

7. Методи навчання та контролю

Основними методами вивчення навчальної дисципліни «Основи права Європейського Союзу» є: словесні; наочні; практичні; евристичні; частково-пошукові; дослідницькі; експериментальні; методи проблемного викладання; методи проекту; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи; творчі; проблемно-пошукові методи тощо. Контроль за рівнем та повнотою засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни здійснюється через поточний та підсумковий контроль. Для підсумкового контролю з дисципліни навчальним планом передбачено залік. Отримана за результатами заліку оцінка є підсумковою за курс і включається в додаток до диплому.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття та сутність права Європейського Союзу
2. Система права Європейського Союзу
3. Ознаки права ЄС.
4. Система норм права Європейського Союзу
5. Норми первинного права ЄС.
6. Норми вторинного права ЄС.
7. Класифікація норм права ЄС.
8. Принципи права Європейського Союзу
9. Предмет права Європейського Союзу
10. Методи права Європейського Союзу
11. Суб'єкти права Європейського Союзу
12. Право Європейського Союзу як наука і навчальна дисципліна
13. Загальне поняття та значення європейської інтеграції
14. Еволюція права Європейського Союзу у процесі розвитку європейської інтеграції
15. Поняття джерел права Європейського Союзу
16. Типи та види джерел права ЄС.
17. Лісабонський договір: історія, структура, зміст.
18. Європейський парламент в системі органів Європейського Союзу
19. Основні риси Європарламенту.

20. Формування Європейського парламенту
21. Склад Європарламенту.
22. Правовий статус європарламентаря
23. Форма роботи та склад Європейського парламенту
24. Функціонування Європейського парламенту
25. Функції Європейського парламенту
26. Законодавчі повноваження Європарламенту.
27. Контрольні повноваження Європарламенту.
28. Процедура прийняття актів Європарламентом.
29. Законодавчий процес у Європейському парламенті
30. Статус Європейської комісії ЄС
31. Процедура формування та склад Європейської комісії ЄС
32. Форма роботи Європейської Комісії.
33. Правовий статус члена Європейської Комісії.
34. Повноваження Європейської комісії ЄС
35. Повноваження Європейської Комісії щодо юридичних і фізичних осіб.
36. Повноваження Європейської Комісії в бюджетній сфері ЄС.
37. Склад та порядок формування Ради Європейського Союзу.
38. Повноваження Ради Європейського Союзу.
39. Порядок та способи ухвалення рішень Радою Європейського Союзу.
40. Європейська рада Європейського Союзу
41. Повноваження Європейської Ради.
42. Рішення Європейської Ради та порядок їх реалізації
43. Рахункова палата Європейського Союзу
44. Повноваження Рахункової палати.
45. Європейський Центральний Банк Європейського Союзу
46. Функції Європейської системи центральних банків.
47. Суд Європейського Союзу
48. Сфера повноважень Суду ЄС.
49. Джерела правового регулювання статусу людини та громадянина у Європейському Союзі.
50. Правовий статус громадян Європейського Союзу
51. Характеристика інституту правового статусу людини та громадянина у Європейському Союзі та його джерела
52. Громадянство Європейського Союзу
53. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина у Європейському Союзі
54. Політичні права громадян ЄС.

55. Особливі права громадянина ЄС
56. Комунітарні права людини і громадянина ЄС
57. Обов'язки людини та громадянина у Європейському Союзі.
58. Основні положення Хартії основних прав.
59. Політичні й економічні гарантії прав та свобод людини і громадянина у Європейському Союзі.
60. Правові засади свободи, безпеки та юстиції Європейського Союзу
61. Компетенція ЄС у сфері простору свободи, безпеки та юстиції (ПСБЮ).
62. Основні завдання Європейської агенції з управління оперативною співпрацею на зовнішніх кордонах держав-учасниць ЄС.
63. Європейський поліцейський офіс (Європол)
64. Структура Європолу.
65. Особливості діяльності Національних відділів зв'язку (ENUS).
66. Правоохоронне співробітництво Європолу
67. Повноваження Євроюсту (Eurojust).
68. Європейське бюро судової співпраці (Євроюст «Eurojust»)
69. Міжнародна правосуб'єктність Євросоюзу у сфері зовнішніх відносин
70. Правові форми участі ЄС у міжнародних відносинах.
71. Договірна практика Євросоюзу у сфері зовнішніх відносин
72. Міжнародні угоди ЄС про асоціацію з третіми країнами
73. Спільна зовнішня політика і політика безпеки ЄС
74. Східне партнерство Європейського Союзу.
75. Історія відносин Україна – Європейський Союз.
76. Правові питання співробітництва України з Євросоюзом.
77. Перспективи розвитку відносин України з ЄС.
78. Угода про асоціацію між Україною та ЄС.
79. Співробітництво України та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки.
80. Безвізовий режим Україна – ЄС.

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)					Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
5	5	5	5	5	40	100
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5		

Аудиторна робота – 60%, залік – 40%. Підсумкова кількість балів -100 %.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
85-89	B	Добре	
75-84	C		
66-74	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

1. Введение в право Европейского Союза: Учеб. пособие /С.Ю. Кашкин, А.О. Четвериков, П.А. Калиниченко, А.В. Кондратьев; Отв. ред. С.Ю. Кашкин. – М.: Эксмо, 2006. – 365 с
2. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб./ Нац. Акад. держ. упр. при Президенті України. – К.: К.І.С., 2004. – 260 с.
3. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. -Стер. вид. / Відп. редактори Ю.С. Шемшученко, Л.В. Губернський - К.: Юрінком Інтер, 2001. - 640 с.
4. Европейское право: Учебник / Энтин Л.М. (отв. ред.). – М.: Норма, 2000.
5. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В.П'ятницького. – Вид – во “Заповіт”. – 368 с.

6. Кашкин С. Ю., Четвериков А. О., Чегринец Е. А., Калиниченко П. А., Захаров А. В. Право Европейского Союза: Учебник / Московская гос. юридическая академия / С.Ю. Кашкин (ред.). — М. : Юристъ, 2003. — 926с.

7. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с.

8. Кернз Волтер. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посібник / С.В. Ісакович (наук. ред.), В.С. Ісакович (пер. з англ.), А.С. Метюшев (наук. ред.). — К. : Товариство "Знання", КОО, 2002. — 381с.

9. Мухаева Н.Р. Право Европейского Союза: Учеб. пособие для студ. ВУЗов по спец. 021100 «Юриспруденция» / Н.Р. Мухаева. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 160 с.

10. Основы права Европейского Союза: Учебное пособие / Под ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Белые альвы, 1997.

11. Основы права Европейского Союза: схемы и комментарии: учеб. пособие. 2-е изд./под ред. С.Ю. Кашкина. М.: Юрайт, 2010.

12. Основи права Європейського Союзу: Нормативні матеріали / За заг. ред. д.ю.н., проф. М.В. Буром еньського. — Х.: Яшма, 2005. — 236 с.

13. Право Європейського Союзу : навчальний посібник / відпов. ред. Петров Р. А. ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Києво-Могилянська академія". - Київ : Істина, 2010. - 376 с.

14. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За ред. Р.А. Петрова. – 4-е видання, змінене і доповнене. – К.: Істина, 2011. – 376с.

15. Пронюк Н.В. Сучасне міжнародне право : Навчальний посібник // Мін. освіти і науки України. – Київ: КНТ, 2010. – 280 с.

16. Ентін Л.М. Право Европейского Союза: основные категории и понятия: Навч. посібник. – К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. – 101 с.

17. Актуальные проблемы европейского права: Учеб. пособие/ Л.М. Энтин, М.Л. Энтин, С.А. Трыканова, И.В. Орина; Моск. психолого-социальный ин-т РАО. – М.: Флинта: МПСИ, 2008. – 162 с.

18. Бирюков М.М. Европейское право: Курс лекцій: Учеб. пособие для студентов ВУЗов по напр. подгот. и спец. «Междунар. отношения» и «Регионоведение» / М.М. Бирюков. – М.: Омега-Л, 2006. – 125 с.

19. Вирозумська А. Процедури судового захисту в праві ЄС: Навч. посіб. / Програма Tacis ЄС в Україні. – К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2005. – 146 с.

Додаткова

1. Аверьянов В., Бондаренко І, Доля Л., Гега П., Захаров Є. Посилення співпраці між Україною та ЄС щодо утвенрддження верховенства права в

україні: Аналіт. доп. та рек. / Міжнародний фонд «Відродження»; Інститут відкритого суспільства. Брюссель / Ірина Солоненко (ред). – К.: К.І.С., 2006. – 159 с.

2. Абетка законодавства європейського співтовариства / Доктор Клаус-Дітер Боршарт; Серія “Європейська документація” 2001 р. Пер з англ. – К.: ТОВ “Вірусам”, 2001.

3. Анцелевич Г.О., Покрещук О.О. Міжнародне право: Підручник. Затверд. М-вом освіти і науки. Укр. /М-во економіки та з питань Європейської інтеграції Укр. Українська акад. зовнішньої торгівлі – Київ: Алерта –Пектораль, 2003 – 409 с.

4. Сорон Ж.-Л. Курс з Європейських інституцій: європейська головоломка: Підручник. – К. : ІМВ, 2001. – 444 с.

5. Татам Алан. Право Європейського Союзу: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Переклад з англійської. - К.: "Абрис", 1998. - 424с.

6. Топорнин Б. Н. Европейское право: Учебник. – М.: Юристъ, 2001. – 456с.

7. Хартли Т. Основы права Европейского сообщества. Введение в конституционное и административное право Европейского сообщества. – М.: ЮНИТИ, 1998.

8. Опришко В. Ф., Омельченко А. В., Фастовець А. С. Право Європейського Союзу: Загальна частина: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Вид. КНЕУ., 2002. – 460 с.

9. Конституційні акти Європейського Союзу. Ч.1 / Упоряд. Г.Друзенко; Заг. ред. Т.Качки. - К. : Юстініан, 2005. - 512 с

10. Матіас Гердеген Європейське право / Пер. з німецької. - К.: «К.І.С.», 2008. - 528 с.

11. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник / За ред. В. Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2004. – 816 с.

12. Муравйов В.І. Вступ до права Європейської Союзу: Підручник. – К., 2007.

13. Довгань В. М. Європейський Парламент. Правовий статус і компетенція в системі органів Європейського Союзу: Монографія. – К.: КНТ, 2007. – 204 с.

14. Дейвіс К. Право Європейського Союзу: Пер. з 2-го англ. вид. – К.: Знання, 2005. – 406 с.

15. Горниг Г., Витвицкая О. Право Европейского Союза. – СПб.: Питер, 2005. – 256с.

16. Баймуратов М.О. Міжнародне право. – Х.: „Одіссей”, 2002.- 672 с.

17. Аннерс Э. История Европейского права. – М.: Наука, 1996.

18. Бобицький Н. Лісабонський договір і майбутнє ЄС – «пацієнт швидше живий, ніж мертвий?» / Н. Бобицький // Зовніш. справи. – 2008. – № 8. – С. 10 – 13.
19. Баймуратов М., Максименко С. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз // Право України. – 2001. – № 10. – С. 101-104.
20. Болотіна Н. Б. Соціальні права людини і соціальне право: Україна і Європейський Союз // Європа, Японія, Україна: шляхи демократизації державно-правових систем. – К., 2000. – С. 154-158.
21. Будкін В. Проблеми і перспективи співробітництва між Європейським Союзом та Україною // Економіка України. – 2000. – № 9. – С. 82 – 90.
22. Бураковський І., Немиря Г., Павлюк О., Дорога в майбутнє – дорога в Європу. Європейська інтеграція України. – К., 2000. – 108 с.
23. Действующее международное право : в 2 томах том 1. Колосов Ю.М. Кривчикова Э.С., сост., «Международные отношения» - 2007, 766 с.
24. Действующее международное право : в 2 томах том 2. Колосов Ю.М. Кривчикова Э.С., сост., «Международные отношения» - 2007, 511 с.
25. Европейский союз. Путеводитель / Под ред. Ю.А. Борко и О.В. Буториной. – М.: Интердиалект+, 1998.
26. Європейська інтеграція / уклад. : М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох ; пер. з нім. М. Яковлєва. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2007. – 394 с.
27. Европейское право: Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека: Учебник для ВУЗов / Рук. авт. колл. и отв. ред. Л.М. Энтин; Моск. гос. ин-т междунар. отношений МИД России; Ин-т европейского права. – 2-е изд., пересмотр. и доп. – М.: Норма, 2007. – 939 с.
28. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
29. Європейський Союз. Консолідовані договори. Договір про Європейський Союз. – Київ, 1998. – 116 с.
30. Європейська інтеграція України: Політико-правові проблеми / За ред.. В.П. Горбатенька: Монографія. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. – 332 с.
31. Европейское международное право: Учебник для ВУЗов / Под ред. Ю.М. Колосова и др. – М.: Междунар. отношения, 2005. – 404 с.
32. Європейський Союз. Консолідовані договори / За наук. Ред.. Зеркаль О., Качка Т. Методичні настанови з питань адаптації законодавства України до *acquis communautaire*. – К.: ТОВ «Ніка-Прінт», 2005. – 128 с.

33. Жовкля І., Сіденко В., Немиря Г., Перепелиця Г. Критерії членства в СОТ, ЄС, НАТО: інтеграційні перспективи України. – К.: Вид-во Інституту євроатлантичного співробітництва, 2007. – 88 с.

34. Заєць А.П. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС як пріоритет реалізації державної політики інтеграції України до Європейського Союзу // Бюлетень Міністра України. – 2003. - №1. – с. 93-100.

35. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / Г. Перепелиця, А. Веселовський, О. Палій, О. Сушко, В. Чалий, Л. Чекаленко, С. Шергін. – К., 2007. – 272 с.

36. Ігрошкін Г. Об'єднана Європа: що там нас чекає // Політика і час. – 1995. - №7. – С. 3-10.

37. Калиновський Б.В. Конституційний процес в європейському Союзі та його значення для удосконалення законодавства України // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2007. – №2. – С. 42-49.

38. Клименко О. Право на безоплатну правову допомогу: європейські стандарти та українські реалії / О. Клименко // Право України. – 2007. - №10. – с.125

39. Ковлер А.И., Крылова И.С. Европейский парламент // Парламенты мира. – М., 1991.

40. Коваль В. С. Становлення та розвиток Європейського Союзу: історико-правовий аспект / В. С. Коваль. - Х., 2003. – 19 с.

41. Конституции государств Европейского Союза. – М.: Инфра–М–Норма, 1997.

42. Конституции зарубежных государств / Маклаков В.В. (сост.). – М.: БЕК, 2000.

43. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. Навч. посіб.: - К.: Ін Юре, 2001. – 448 с.

44. Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу та Україна: Монографія. – К.: Логос, 2008. – 352 с.

45. Крушинський В.Ю. Європейський Союз: історія і сучасність: Конспект лекцій. – К.: Інститут міжнародних відносин, 2000. – 79 с.

46. Лобанов К.Н. Договор о Европейском союзе: правовой анализ новейших тенденций в развитии западноевропейской интеграции: Учебное пособие. – Белгород, 1996.

47. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): Монографія. – К.: Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003.- 304 с.

48. М.Дженіс, Р.Кей, Е.Бредлі Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер з англ.. – К.:АртЕк”, 1997. – 624с.
49. Мандола В.А., Копійка В.В. Європейський Союз у міжнародних відносинах: Конспект лекцій. – К.: Інститут міжнародних відносин, 1998. – 100 с.
50. Марченко М.Н. Европейский суд справедливости – основной носитель судебной власти в Европейском Союзе // Вестник Московского университета. Серия 11, Право. – 2006. – № 2. – С. 69-81
51. Марченко М.Н. Прецедентный характер решений Европейского суда справедливости // Вестник Московского университета. – 2006. – № 3. – С. 40-53.
52. Микієвич М. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами: Монографія. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 200 с.
53. Мільчарек Д. Європейський Союз та його місце в сучасному світі / Д. Мільчарек; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ін-т європейської інтеграції. – Львів, 2008. – 172 с.
54. Мороз, А. Україна - східний сусід Європейського союзу / А. Мороз // Голос України: газета Верховної Ради України / Верховна Рада України. – 2007. – № 92(4092). – С.3
55. Муравйов В.І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського союзу з третіми країнами (теорія і практика). К., 2002.
56. Національна стратегія інтеграції України до ЄС // Політика і час. – 2000. - №3-4 (спецвипуск). – С. 15-26.
57. Ніццький договір та розширення ЄС / М-во юстиції України. Центр порівняльного права. За наук. Ред.. С. Шевчука. – К.: Логос, 2001. – 196 с.
58. Посольський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. – К.: Смолоскип, 2002. – 167 с.
59. Право Европейского Союза: правовое регулирование торгового оборота: Учебное пособие / Под ред. В.В. Безбаха, А.Я. Капустина, В.К. Пучинского. – М.: Зерцало, 1999.
60. Раданович Н. М. Про критерії відповідності національної юридичної практики нормам Конвенції про захист прав і основних свобод людини // Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Дослідження. Нормативні акти. — Л., 2000. — № 4.
61. Рудік О. М. Конституція ЄС: етапи розробки та основні положення / Рудік Олександр Миколайович; Національна академія держ. управління при Президентові України. Дніпропетровський регіональний ін-т держ. управління. — Д. : ДРІДУ НАДУ, 2005. — 84с.

62. Сиджански Д. Федералистское будущее Европы. От Европейского Сообщества до Европейского Союза. – М., 1998.

63. Сидоренко Н.С. Європейська соціальна хартія: регіональний міжнародно-правовий механізм захисту соціальних та економічних прав людини (позиція України): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 [Електронний ресурс] / Н.С. Сидоренко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2003. — 17 с.

64. Словник-довідник Європейського Союзу. Ред. Ю.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 152 с.

65. Сорон Жак – Люк. Курс європейських інституцій: європейська головоломка: Підручник. / Пер. з франц. За ред. В.І. Муравйова. – К.: ІМВ, 2001. – 444 с.

66. Ткаченко Е. Конституционная юстиция в ЕС. Новые полномочия Европейского суда справедливости согласно Конституции Европейского Союза // Юридическая практика. – 2006. – № 1. – С. 4-7.

67. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Тоді Філіп. - К.: Аналітично-дослідницький центр "АНОД", 2001. - 136с.

68. Тодоров Н Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: Монографія. – Донецьк: Дон НУ, 2006. – 268 с.

69. Топорнин Б.Н. Европейские сообщества: право и институты. – М., 1992.

70. Третьяков, Д. Застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні / Д. Третьяков // Віче: теоретичний і громадсько-політичний журнал / Верховна Рада України. – 2007. – № 9-10. – С.41-44.

71. Тюшка А. В. Договір про Конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність (Монографія). – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

72. Україна на шляху європейської інтеграції. Науково-практичний збірник матеріалів. Керівник проекту Герд Шиманський, Валерій Бессараб. Київ, Міністерство економіки України, Товариство Карла Дуйсберга, - 240с

73. Україна на шляху до Європи / За ред.. Л. Хоффманна, Ф. Мьоллерса. – К.: Фенікс, 2001. – 244 с.

74. Україна на шляху до Європи / упоряд. В. Ш. Шкляр, А.В. Юричко. – К.: Етнос, 2007. – 494с.

75. Україна-ЄС: економіка, право, політика / О.І. Шнирков, В.В. Копійка, В.В. Муравйов. К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 268с.

76. Чебаненко, О. Основні результати і проблеми виконання Плану дій «Україна – ЄС» / О. Чебаненко, Д. Ковриженко // Політика і час. – 2007. – № 3. – С.24-28.

77. Шевчук С., Кравчук І. Ніщський договір та розширення ЄС / Центр порівняльного права. – К. : Логос, 2001. – 195 с.

78. Шпакович, О. Вплив права Європейського Союзу на внутрішнє право третіх країн / О. Шпакович // Віче: теоретичний і громадсько-політичний журнал / Верховна Рада України. – 2007. – № 5--6. – С.72-74.

79. Шпакович, О. Законотворчий процес у Європейському Союзі / О. Шпакович // Віче. – 2005. – № 1. – С.27-31.

80. Якемчук Р. Україна і Європейський Союз // Сучасність. – 1997. - №10. – С.95-99.

11. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://president.gov.ua>

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>

4. Офіційний сайт Конституційного Суду України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ccu.gov.ua>

5. Офіційна Веб-сторінка Інтерполу [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.interpol.int/Public/ICPO/GeneralAssembly/Agn65/Resolutions>.

6. Міністерство закордонних справ України; Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/30452>.

7. Офіційна Інтернет-сторінка Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=1182&lang=en>.

8. www.europa.eu.int – сайт Європейського Союзу

9. europa.eu.int/eur-lex/en – Інтернет-сторінка з права Європейського Союзу

10. europa.eu.int/comm/index_en.htm – сторінка Комісії ЄС

11. eur-op.eu.int – Європейська агенція офіційних публікацій

12. www.europarl.eu.int/sg/tree/en – Парламент Європейського Союзу

13. ue.eu.int/en/sum.htm – Рада Європейського Союзу

14. curia.eu.int/en – Суд Європейських спільнот

15. europa.eu.int/eur-lex/en/OJ – сторінка з останніми номерами Офіційного журналу Європейських спільнот

16. www.aes.org.ru – Асоціація Європейських досліджень